

Ljubica Topić Perkman

Izabrane pjesme

Urheberrechtlich geschütztes Material!

Izbor iz poezije Ljubice Topić Perkman,
povodom njenog 70. rođendana

Priredio - Ismet Bekrić

Recenzija - Prof. Momčilo Spasojević

Digitalna priprema - Boris Perkman

Naslovna strana i ilustracije - Ljubica Topić Perkman

Ljubica Perkman

BOJE ŽIVOTA

Izabrane pjesme

Izdavač
Engelsdorfer Verlag
Leipzig
2018

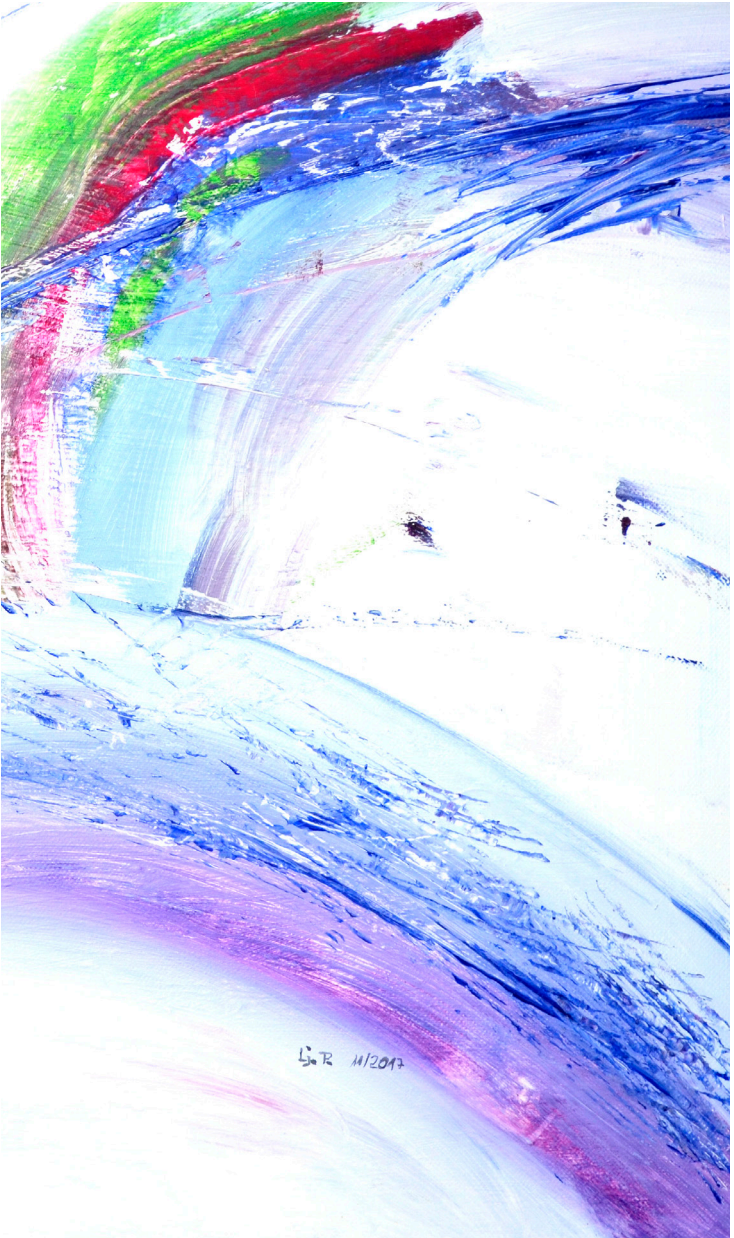
Bibliografische Information durch die
Deutsche Nationalbibliothek:
Die Deutsche Nationalbibliothek verzeichnet diese
Publikation in der Deutschen Nationalbibliografie;
detaillierte bibliografische Daten sind im Internet über
<http://dnb.dnb.de> abrufbar.

ISBN 978-3-96008-993-3

Copyright (2018) Engelsdorfer Verlag Leipzig
Alle Rechte beim Autor
Hergestellt in Leipzig, Germany (EU)
www.engelsdorfer-verlag.de

26,00 Euro (D)

Urheberrechtlich geschütztes Material!

Po bosonogim tragovima

Skupljam prošlost
u zlatnom fasciklu,
stihovima,
kitim dane šutnje...
Čekajući
novu prošlost.
("Skupljam")

Ljubica Topić Perkman

Talijanski pjesnik Čezare Paveze nekom prilikom je kazao da "ne postoji dijete koje već nema sve". Živeći i odrastajući pored hirovite rijeke Vrbanje, Ljubici Topić Perkman mnogo štošta je nedostajalo, ali njeni stihovi potvrđuju Pavezeovu tvrdnju da je kao dijete imala sve jer pred njom je bio otvoren bezbroj mogućnosti, istina, dobrih i loših. Imala je brižnu majku koja ju je voljela i koju je ona voljela, a majka je djetetu uvijek sigurnost, zaštita i izvor nježnosti kakva se u zreлом životu nikada više ne sreće. I baš to naslijeđeno i naučeno od majke, kroz bezbroj kasnijih teškoća i muka, a posebno onih koje samo tuđina može donijeti, Ljubici Topić Perkman je dobrodošlo i pomoglo da izađe na ravnu stazu života kojom, konačno, o tome može malo i da piše. Smireno i uspješno okončala je radni vijek zdravstvenog radnika, izašla na glas kao zanimljiv slikar, te postala pjesnik koga uvažavaju. Antejsku snagu za svoje stvaralaštvo crpi iz sjećanja na djetinjstvo i ranu mladost u zavičaju i ogromnog poštovanja i uvažavanja majčinske žrtve za koju teško nalazi odgovarajuće riječi, te se mnogo puta vraća neiscrpnj i nedorečenoj – majka i djetinjstvo: "Misli mi često u prošlost odlete,/ ožive me, novu

snagu daju,/ vidim sebe kad sam bila dijete,.../ (“Povratak u djetinjstvo”).

Zbirkom “Izabrane pjesme” ona prezentuje sve ono najbolje što je na polju poezije dala.

Živeći više od pola vijeka u tuđini, utjehu je nalazila u pisanju o svom zavičaju, rodnoj dolini pored nepredvidive rijeke Vrbanje, o maloj varoši Čelincu gdje je naučila prva slova, varošici okruženoj raskošnom prirodom, svježim šumarcima i ponosnim visom Lipovcem, koji vijekovima bdije nad tim živopisnim predjelom. Jedna od glavnih odlika njenih stihova je smirenost, kao što je i u najvećem dijelu godine smirena njena Vrbanja i priroda kojom je okružena. I ne slučajno, zbirka počinje pjesmom “Povratak u djetinjstvo”, sa jednostavnim ali dirljivim stihovima: “Vjetar nosi miris cvjetova i sijena, / pokošeno polje na dlanu mi blista./ U sjaju oka titra uspomena,/ vraća me u dane djetinjstva čista.” A pjesnik se od drugih osoba i razlikuje baš po tome, što se njegovo djetinjstvo nikada ne završava i on, duboko u duši, cijeli život ostaje dijete. Ni Perkmanova nije izuzetak.

Možda bi, kada je riječ o ovoj pjesničkoj zbirci, prevashodno trebalo istaći emocionalnost i poseban istančani osjećaj za prirodu kao, na primjer, u pjesmi “U osvitu zore”: “Sjećam se... /k’o dijete.../ malim šumskim putem/ silazih do rijeke,/ a nad slapovima što žuborom zборе/ uzdigla se magla paučine meke.” Pjesme te vrste ponajbolje su u ovoj zbirci, kao i pjesme o djetinjstvu i trenucima iz vlastitog života pjesnikinje, pa one predstavljaju i svojevrsan lirski dnevnik, potvrđujući staru istinu da sva dje-

tinjstva i mladosti, ma koliko bili teški, po pravilu su izuzetno dragi i čine najljepši dio svačijeg života.

S odrastanjem, počele su joj se otkrivati i sve surovosti svakodnevnog života. Uslijedio je odlazak u tuđinu, ne u potrazi za srećom već golom egzistencijom. Taj kontrast vrlo dobro je naglašen u pjesmi “Majčino pismo”, gdje se kaže: “Drhtavom rukom, Majko, opet mi pišeš,/ tvoje je pismo puno bola i topline./ Riječi su suze, koje krišom brišeš...”. Riječ majka, ona piše velikim početnim slovom kao što se piše riječ Bog, a koja za dijete to i jeste. Stoga je ova zbirka pjesma i svojevrsna oda majci, njenoj majci, ali i svim drugim majkama svijeta. U pjesmi “Sama sam...”, pojačava se kontrast između doba djetinjstva i kasnijih teškoća, koje donosi život zreloga doba: “Sama sam, a noć se spušta/ u moj zeleni vrt./ Mračna je i tiha./...”

Goleme razmjere svog siromašnog i oskudnog, a tako bogatog djetinjstva, izrazila je pjesmom “Želim”: “Želim razbuditi/ usnulu zoru./ S osmijehom na usnama/ pozdraviti dan./ Opiti se plavetnilom neba,/ zagrliti sunce,/ ogledati se u viru,/ mirne rijeke.”

Ova retrospektivna zbirka pjesama Ljubice Topić Perkman umješno je komponovana, a odabrane pjesme najupečatljivije ilustruju njeno poetsko stvaralaštvo. Poslije ciklusa o djetinjstvu slijedi ciklus pjesama “Kraj ljeta (1998)” kome je naslov dat po istoimenoj zbirci i pjesmi, a koje imaju simbolično značenje, kao i pjesma “Otrgnuta grana”, po kojoj je nazvana cjelokupna zbirka: “Umire/ posljedni ljetni dan. / Jesen mu izvezla/ pokrov od zlatnog lišća.” Pjesnikinja je, vjerovatno, ocijenila da se te godine okončalo i ljeto njenog života, a “Otrgnuta grana” je ona, osoba koja je pola vjeka provela u tuđini, a čežnja joj u srcu bila usmje-

rena ka zavičaju. Pomirena sa sudbinom, obrazlaže to stihovima:
“Nijedna zemlja/ nije tuđa,/ ako je u njoj / bar jedan osmijeh./
Nijedna zemlja / nije tuđa,/ kad shvatiš da sunce/ pripada svi-
ma.”/ (“Nijedna zemlja”). Ovaj ciklus se završava vrlo lijepom
nostalgičnom elegijom koja nosi naziv “Drhtaj noći”:

“Svjetlost petrolejke mre u zavjesama,
tužno cvili pseto iza stare kuće.
Noć drhti, a ona – pogrbljena, sama,
čeka da joj pogled obasja svanuće.”

Između te dvije sredine pjesnikinja se trudila da na svoj način
i u granicama svojih mogućnosti izgradi “most ljubavi”, kako
nosi naslov naredni ciklus zbirke, koji počinje pjesmama nasta-
lim od početka dvadeset prvog vijeka: “Zlatnim nitima/ moje
ljubavi/ spajala sam neba/ dviju domovina... (“Most ljubavi”). I
pored velike ljubavi prema vlastitoj rodnoj grudni, Ljubica Topić
Perkman je, kao rijetko ko drugi, usvojila ponajvrednije tekovine
svoje nove domovine: radinost i odgovornost.

U ovoj zbirci svoje mjesto našao je i jedan broj njenih novih pje-
sama, nastalih počev od 2002. godine pa do danas. Taj ciklus
počinje pjesmom “Sati”. Riječ je o sunčanom satu koji nečujno
otkucava trenutke i godine njenog djetinjstva, školskih dana,
dječjih igara i radosnog smijeha, trenutke bosonogog djetinjstva
koje je nečujno iščezlo poput treptaja leptirovih krila. Tih dale-
kih godina ljepotu su predstavljali čak i najljepši trenuci, kao,
recimo, u trenucima kada je “noć drhtala”/ gromovi i munje /po-
tresali planine./, a njen rodni Čelinac dočekivao zore u “sivom
plaštu”, njen Čelinac čije ime, kako kaže, “vedrinu joj daje”. Ni
istorijske teme, vezane za taj grad, Ljubici Topić Perkman nisu
bile strane. Jedna od takvih pjesama je i “Zmajevac”, poema o

drevnom ilirskom gradu pored koga je, mnogo vjekova kasnije, ponikao današnji Čelinac: “Odletješe misli u Zmajevac drevni.../ Zastaše u šumi, gdje vodopad žubori,/ praska na sve strane, u hladovini bljeska./ Miris mahovine u zelenoj gori,... zatrpan grad i groblje, Kelta, Meseja, Ilira./... i tako, čitav vijek...”

U istom maniru ispjevana je i pjesma “Buk mlin” u kojoj se pjesnikinja sjeća kako je majka u svitanje budi, te sama s vrećom kukuruza odlazi u mlin na vrbanjski buk sa strahom prisjećajući se tajanstvenih bajki, dok: “Glasno je klepetao žrvanj. / Slap mutne, podivljale Vrbanje/ prelijevao branu,/ pokrećući ogromni drveni točak./ Odjek groma, prolama se bregovima./ Kroz dotrajale daske drhtavog poda/ nabujali talasi mlinu dolijevaju strah... / kroz istrošeni pod kako duga šarka,/ preže na miša,/ što mrvice rasutog žita jede./ Ukočen pogled djevojčice/ gleda u opasnu zmiju/ i razjarenu rijeku.”

Ljubica Topić Perkman u svojoj pjesničkoj zbirci “Izabrane pjesme”, na sebi svojstven način, obradila je različite teme prisjećajući se kroz šta je sve u životu prolazila, a središnje mjesto zauzima njen rodni Čelinac, odnosno čelinačka polja sa bistrom Vrbanjom u danima žarkih ljeta i bosonogih dječjih tragova u prašini. Vrbanjom, čijom “dolinom tišina vlada, cvijeće čeka/ da sunce sine.../ Rijeka će opet tiho da zašumi.../ Zastaću malo, oslušnut žubor”(“U sjeni doline”).

Svoju ljubav prema zavičaju ona je pretočila u veoma skladne stihove, bez velikih pretenzija kakav je slučaj kod nekih pjesnika koji svoje pjesme unakaze nepotrebnom haotičnošću. Naprotiv, lakoćom proljećnog povjetarca, čitalac plovi kroz njene stihove, upoznavajući njenu nježnu i osjetljivu dušu. Emocije, nostalgična osjećanja gotovo dječje čistote su baš ono što krase pjesme ove

autorke i čini ih veoma vrijednim, kao, recimo, stihovi: “Čežnja
ova pusta,/ neće da me mine.../ pogled mi odluta niz put,/ koji
osta za mnog.../ u usnuloj rijeci, teče zlatna voda.../ Nadvile se
vrbe iznad mirne rijeke” (“Nostalgija”).

Pjesničku uvjerljivost ove zbirke pojačava misaoni naboj i izraz intelektualne i moralne zrelosti, koji proističu iz eliptičnosti, otvorenosti i duboke doživljenosti, što je više nego očigledno. Stihovi u njoj, dostignuvši visok intelektualni i emocionalni nivo, dotiču se dubokog i univerzalnog aspekta ljudskog bitisanja - za koje je stvarnost krajnja vrijednost, a svijet ono jedino o čemu vrijedi razmišljati i što treba voljeti: “Sve je u prolazu, osta samo znamen,/ i najljepše misli vjetrovi odnose.../ Često volim veče, kada tiho pada,/ mrak zasipa šume i vrh brda sivi”. (“Predvečerje”)

U svoje pjesme tananih preliva, ova pjesnikinja diskretno, ali ponekada i veoma uočljivo, unosi i dramatičnu intimnu toplinu: “Danas je tako/ tužan dan,/ pun sivila,/ stisnula ga omora,/ u njemu sam/ izgubila Majku.” (“Ne pitaj”). Stil im je jednostavan, prirodan i precizan, a sadržaj pun minucioznih detalja - što, u kombinacijama sa jednostavnim i nostalgičnim emocijama stvara izvanredan estetski užitak. Uprkos oskudnom i nestrpljivom vremenu i pustoši modernog života, u kojem valja živjeti, svuda se pjesnicima, kao što je Ljubica Topić Perkman, nude mnoge zanimljive teme. Ona je usamljena pjesnička ličnost osobnog temperamenta, snažne osjećajnosti i moderne senzibilitnosti koja ima istančan smisao za melodiju, za laki treptaj riječi i jezgrovit izraz.

Kazati nešto što svi znaju na jednostavan, ali opet drugačiji način, po mogućnosti što originalniji i zanimljiviji, govoriti neo-